

Zondag 27 oktober, 6^e zondag van de herfst

ds. Jetty Scheurwater

Motto: IK BEN de ware wijnstok

Liederen:

Opstaan 13! 'Jezus, kom in ons midden'

LB 833, 'Neem mij aan zoals ik ben'

LB 273: 1, 2 en 3, 'Loof God, die zegent al wat leeft'

LB 80: 4, 5 en 7, 'O God van Jozef, leid ons verder'

LB 656, 'Ik ben de wijnstok'

LB 970: 1, 2 en 5, 'Vlammen zijn er vele'

LB 653: 1, 5 en 7, 'U kennen, uit en tot U leven'

Gezongen Amen.

Lezingen:

Jesaja 5:1-9 en 16

Johannes 15:1-17

Verkondiging

'Ik ben de ware wijnstok'

Dat klinkt behoorlijk aanmatigend. Dat is bij al die 'Ik ben'-woorden eigenlijk wel zo. 'Ik ben het brood des levens', 'Ik ben de ware wijnstok', 'Ik ben de weg, de waarheid en het leven' ... 7 keer klinken de 'Ik ben'-woorden.

Het is belangrijk ze in de goede context te zetten. Dat is wat we vanmorgen met 'Ik ben de ware wijnstok' willen doen. Dan is het goed om te bedenken dat we met elkaar aan de tafel zitten bij het Laatste Avondmaal. Naar goed joods gebruik vieren we iets niet om omdat het in het verleden was, maar stellen we de zaken zo voor alsof we er zelf bij zijn; *wij* zitten met Jezus aan die laatste maaltijd. En *Hij* heeft *ons* de voeten gewassen. Hij heeft zijn kleren uitgetrokken, een lendendoekje omgedaan wat men dan nog net betamelijk voor slaven vindt. Als slaaf heeft Hij een doek gepakt waarmee Hij dan de voeten afdroogt. En tussen ons zit er dan altijd wel een die zegt: 'U gaat *mij* toch zeker de voeten niet wassen!', waarop Hij zegt 'als ik jouw voeten *niet* mag wassen, kun jij niet bij Mij horen'. Zo iemand is dan altijd rap van tong en zegt 'dan niet alleen mijn voeten, maar helemaal!'. En zegt Hij tegen je: 'je bent al gereinigd, je voeten is genoeg'. Dan kijkt Hij ons aan en vraagt "'Weten jullie eigenlijk wel wat ik gedaan heb en wat Ik daarmee bedoel?' Zoals Ik jullie gediend heb, wil ik dat jullie elkaar dienen. Jullie noemen Mij wel je Heer, je Rabbi, je meester, en dat ben ik (Ik ben!) ook, maar als ik jullie voeten was, zullen jullie dan als mijn leerlingen niet hetzelfde doen?

Daar begint de redevoering die alleen in het evangelie van Johannes staat, terwijl we mee aan tafel zitten bij het Laatste Avondmaal. Het is vast wel een paar keer gezegd de afgelopen zondagen, bij Johannes hoor je niets over de instelling van het Avondmaal, maar na de voetwassing volgt een lange rede, met telkens een paar sleutelwoorden. 'Nu begrijpen jullie het nog niet, maar later – met andere woorden: na Pasen – zullen jullie het begrijpen, want dan zend ik de Geest, degene die het uitlegt en die het plant in je hart. Wat er nu gebeurt zal dan bij je blijven.

En dan gaat één van ons weg. Jezus stuurt hem zelfs min of meer weg; 'ga nu maar, ga nu maar doen wat je moet doen'. En Judas gaat. En wij, ja.. het is tenslotte het Pesachmaal, we zitten daar om de uittocht uit Egypte te vieren, we zijn ook vrolijk, Jezus is de stad binnengekomen. Hij heeft natuurlijk wel de vijandschap en de stuurse blikken gezien, maar wat overheerst is toch de blijdschap. En dat Judas weggaat... nou ja, hij is een penningmeester, hij zal wel wat te doen hebben, hij moet tenslotte de rekening van vanavond betalen, misschien doet hij dat nu wel... Wij zitten daar en Jezus begint tegen ons te praten. En Hij zegt 'Ik ben de ware wijnstok'. Ik weet niet hoe het jullie aan tafel verging, maar ik dacht direct; 'ho!'. Dit geeft me een ongemakkelijk gevoel, want hiermee roept Hij zelf die stuurse blikken buiten op. Want wij aan tafel weten

allemaal dat Israël die wijnstok is, die met liefde uit Egypte is gehaald om geplant te worden in het beloofde land. Om daar te groeien, onder de zorg van de landman of de wijngaardenier en wij weten natuurlijk allemaal dat dat God is. De God die Jezus 'Mijn Vader' noemt.

Hosea zingt over die wijnstok, hoe die vrucht draagt; 'weelderig' schrijft Hosea. Jesaja zegt juist: 'Die wijngaard, die brengt helemaal niks op! Er komt geen vrucht aan. Wat ik ermee doe? Ik hou ermee op, ik ruk hem uit, ik laat hem verdorren: wat moet ik met die wijngaard?'

Dat is wat die leiders buiten de deur bedoelden toen Jezus binnenkwam en iedereen Hem al tot koning kroonde, dat ze dachten 'Wacht even, wie zijn wij dan?'

Jezus roept het niet op het plein. Jezus gaat niet op de markt staan en zegt: 'Ik ben de ware wijnstok', want hoe zouden ze begrijpen wat er bedoeld wordt? Het is voor de mensen die ingewijd zijn, die weten waar Jezus het over heeft als het over de wijngaard, over de wijnstok gaat. Dat het over de liefde voor God gaat voor die plant die Israël heet en die koestert en die bij snoeit, zodat ze weer vrucht draagt. En dan zegt die man uit Nazaret; 'Ik ben de ware wijnstok. De Vader is in Mij, Ik ben in de Vader en daardoor zijn jullie ook van mijn Vader'.

Hij zegt het aan de tafel waar wij allemaal samen zitten. Waar wij weten waar dit over gaat. Het is helemaal niet aanmatigend; het is een belijdenis. Het is *onze* belijdenis. Voor ons is *Hij* de ware wijnstok. God heeft die geplant om ook *ons*, die hier aan de tafel zitten bij zijn koninkrijk te laten horen. Wij mogen bij God horen en dus is dit verhaal voor ons een belijdenis! Hier gaat het om. Hier wortelen wij, hier groeien wij en hier groeien we aan elkaar, verbinden we ons met elkaar. Het is natuurlijk niet zonder enig ongemak, want Jezus gebruikt ook woorden als 'wegsnoeien', dat is alles wat dood is van die plant weghalen. Er komt toch niks aan, het zit alleen de levende takken in de weg. Die levende takken moeten ook niet gewoon maar uitbotten, die moeten ook teruggesnoeid, zodat er nog méér aan kan groeien. Dit gaat over ons! Over ons die mee aanzitten aan de tafel van de Heer waar brood en wijn worden gedeeld.

Je begint het ook pas te begrijpen als het Pasen is geweest. Dat er ook – letterlijk en figuurlijk – iets uitgerukt is. Doodgemaakt wordt. En: dat het ons ook aangaat. Dat Hij daartoe bereid was om ons nog meer te laten uitbotten als ranken van de wijnplant van de Vader.

'Ik ben de ware wijnstok' is het laatste 'Ik ben'-woord in het Johannesevangelie. Het eerste beeld dat hij noemt is 'Ik ben het brood'. Brood en wijn zijn precies de symbolen die we bij de Tafelviering tot ons nemen om ons te binnen te brengen dat Jezus de levende Heer is. Hij deelt het brood, Hij geeft zijn leven; Hij is de levende Heer die als vrucht van zijn liefde ons het koninkrijk uitdeelt. Hij leeft in ons als wij leven in zijn Geest, in de oogst van ons geloofsvertrouwen. Daar heeft Hij het over. Daar gaat het telkens opnieuw om. 'De wijngaardenier snoeit jullie terug, zodat jullie nog meer vruchten geven. Dit is mijn nieuwe gebod' zegt Hij: 'heb elkaar lief'.

'Heb elkaar lief.' Ik weet niet hoe het jullie vergaat, maar ik worstel dan met de gedachte 'wat een cliché'. We zeggen het zo gemakkelijk: de liefde, de liefde is het alles, het komt altijd weer terug op die liefde, maar dit woord kan ook uitgekauwd raken. Denken we niet allemaal dat we wel weten wat het is? Ik denk soms dat ik helemaal niet weet wat het is. Omdat het voor ons best vanzelf spreekt dat je van je ouders houdt - hoewel... hoeveel moeite is er soms niet tussen ouders en kinderen om van elkaar te houden? Het spreekt vanzelf dat je van je kinderen houdt - hoewel... ook dat valt niet altijd mee! Er zijn zo van die vanzelfsprekendheden rond de liefde, maar ik denk dat Jezus hier helemaal niets vanzelfsprekends bedoelt. Ik denk dat Jezus bedoelt dat het verdraaid ingewikkeld is om van elkaar te houden zoals wij hier nu bij Hem aan tafel zijn. Zo verschillend als wij zijn. Die Petrus met zijn grote mond die zegt: 'niet alleen mijn voeten, maar dan helemaal' en dan weer een bang en laf... Of Johannes, 'de leerling die Jezus liefhad'. Heeft hij altijd voorrang? 'Wij', leerlingen, zijn nog met zijn elven. We zijn met velen, maar zo verschillend! We zijn met 11, maar niet voltallig. Ons bindt helemaal geen bloed. We spreken helemaal niet altijd elkaars taal. En dan *toch* van elkaar houden. Als je gezond bent houden van zieke mensen en als zieken houden van die gezonde mensen, die je vast ook wel eens zult benijden om al hun mogelijkheden. Als arme je arm slaan om die rijke, die misschien die arm niet eens wil: hoe doen we dat in de gemeente? Over al die grenzen heen werkelijk van elkaar houden?

Dan stel ik me zo'n ander moment voor wat nog moet komen in het Johannes-evangelie. Ik bedoel het moment dat Jezus aan het kruis zegt: 'vrouw, dat is je zoon' en tegen Johannes, die geliefde leerling: 'dat is je moeder'.

We zijn geen familie, maar we worden broeders en zusters door Jezus. Omdat Hij ons op elkaar wijst. Omdat Hij van ons vraagt om elkaar in de ogen te kijken en elkaar te aanvaarden zoals we zijn. We hebben het gezongen: 'Neem mij aan, zoals ik ben en zuiver uit wie ik kan zijn'.

Dat is ook wat je wilt als we elkaar aankijken. Ook in de gemeente kan het soms zo zijn dat we iemand proberen te ontlopen, omdat we botsende karakters hebben of omdat iemand altijd over hetzelfde verhaal begint. Maar daar begint het dus wel hè, die liefde. Hoe ver ga je voor die ander. Kun je dat verhaal nog een keer aanhoren zonder er gelijk iets van te vinden? Kun je voor ogen houden dat die ander ook een geliefd en bevrijd kind van God is, met jou en de Heer verbonden, als ranken aan die ene wijnstok?

Wij hebben als gemeente van de Bethlehemkerk een missie. We willen betrokken, inspirerend en gastvrij zijn. Daarin kan liefde zichtbaar worden. Laat het steeds meer zo mogen worden. Binnen en buiten de kerk.

Amen.

.